

Лише той Учитель, хто живе так, як навчає

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції з міжнародною участю, присвяченої Всесвітньому дню філософії

Полтава, 17 листопада 2022 р.

Полтавська академія неперервної освіти ім. М. В. Остроградського

ЛИШЕ ТОЙ УЧИТЕЛЬ, ХТО ЖИВЕ ТАК, ЯК НАВЧАЄ

Матеріали

Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції з
міжнародною участю, присвяченої Всесвітньому дню філософії
(Полтава, 17 листопада 2022 р.)

Полтава 2023

*Рекомендовано до друку вченою радою Полтавської академії неперервної освіти
ім. М. В. Остроградського (протокол № 1 від 27.02.2023 р.)*

Рецензенти:

Олексій Нестуля, доктор історичних наук, професор, ректор ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Володимир Мокляк, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та андрагогіки, доцент Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Сергій Шейко, кандидат філософських наук, доцент, професор кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавського державного аграрного університету

Л 67 Лише той Учитель, хто живе так, як навчає: матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції з міжнародною участю, присвяченої Всесвітньому дню філософії (Полтава, 17 листоп. 2022 р.) / уклад. : Л. Литвинюк, М. Чиркова, Полтавська академія неперервної освіти ім. М. В. Остроградського. Полтава : ПАНУ, 2023. 298 с. URL : <http://pano.pl.ua/nml/elektronni-vydannia-poippo>

У матеріалах Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції з міжнародною участю «Лише той Учитель, хто живе так, як навчає», присвяченої Всесвітньому дню філософії (17 листопада 2022 р.), розглянуто актуальні проблеми філософії освіти, подано результати досліджень філософських і педагогічних ідей Григорія Сковороди, наукових засад компетентнісного підходу в освіті. У ракурсі воєнного лихоліття переосмислюється явище національної ідентичності, проаналізовано інструменти для її формування, узагальнено досвід використання інноваційних практик музейної педагогіки в освітній діяльності. Низку матеріалів присвячено особливостям запровадження біографічного методу та психологічних практик у навчанні.

У збірнику обґрунтовано важливість системного відзначення Всесвітнього дня філософії для залучення освітян до філософування як методологічного інструменту розвитку компетентності та громадянської свідомості педагогів.

Видання адресоване філософам, історикам, педагогам, краєзнавцям, спеціалістам архівів, бібліотек, музеїв, здобувачам освіти різного рівня, а також усім зацікавленим читачам.

Автори статей відповідають за правильність і достовірність викладеного матеріалу, цитування джерел, бібліографічних посилань, дотримання принципів академічної доброчесності. Думки авторів можуть не збігатися з позицією укладачів.

УДК [929:[1+37+82](477)(062.552)«1722/1794»Г. Сковорода.

© Автори статей, 2023

5. Кундій Ж., Стрельников В., Вонсович Л. Показники ефективності проєктувальної майстерності викладача закладу передвищої освіти. *Імідж сучасного педагога*. 2020. № 3 (192). С. 26–30. URL: <http://isp.poippo.pl.ua/article/view/205471>
6. Лебедик Л.В. Інноваційні модульні технології формування й розвитку громадянської культури в умовах нової української школи. *Формування громадянської культури в новій українській школі: традиційні та інноваційні практики* : зб. наук. ст. / За заг. ред. Г. Л. Єфремової, С. М. Луценко. Суми, 2022. URL: <https://cutt.ly/wJ9OZAJ>
7. Лебедик Л.В. Професійний розвиток майбутніх фахівців у сфері соціальної роботи засобами інформаційних технологій. *Проєктування індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагога в контексті Концепції «Освіта впродовж життя»* : зб. тез доповідей наук.-практ. конф. з міжнародною участю, м. Краматорськ, 10 грудня 2020 р. / відп. ред. Д. В. Малеев. Вінниця : Європейська наукова платформа, 2020. С. 42–45. URL : <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/conferences/issue/view/10.12.2020>.
8. Лебедик Л.В., Стрельников В.Ю., Стрельников М.В. Сучасні технології навчання і методики викладання дисциплін: навч.-метод. посібник для слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти. Полтава: АСМІ, 2020. 303 с. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/15703>
9. Лебедик Л., Стрельников В. Інтерактивні технології навчання майбутніх фахівців у сфері соціальної роботи. *Імідж сучасного педагога*. 2020. № 4 (193). С. 49–53.
10. Модернізація освітнього процесу на підставі компетентнісного підходу. URL : <https://ru.osvita.ua/school/method/1313/>
11. Павелкіна У.В., Стрельников В.Ю. Теоретико-методологічні засади навчання з використанням інноваційних технологій. *Зб. наук. статей магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи» ПУЕТ за результатами наук. досл. 2014–2015 навч. р.* Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 60–65.
12. Стрельников В., Вонсович Л. Застосування творчої спадщини Григорія Сковороди для розвитку наукового потенціалу здобувачів освіти у закладах вищої і фахової передвищої освіти. *Імідж сучасного педагога*. 2022. № 4 (205). С. 36–42. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-4\(205\)-36-42](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-4(205)-36-42)
13. Стрельников В.Ю. Інноваційні технології навчання: доцільність застосування понять. *Матеріали наук. конф. професорсько-викладацького складу, наук. працівників і здобувачів наук. ступ. за підсумками наук.-дослідної роботи за період 2017–2018 рр.* (16–17 трав. 2019 р.): у 2-х т. Т. 2. Вінниця: Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2019. С. 98–99.
14. Стрельников Віктор, Лебедик Леся, Вонсович Лідія. Формування лідерських навичок майбутніх фахівців у закладах вищої і фахової передвищої освіти. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2021, № 1 (100). С. 34–44. URI: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/17994>
15. Стрельников В.Ю. Основні категорії і поняття інноваційних технологій навчання. *Сучасна середня освіта : інновації, методологія, теорія, практика* : тези доповідей на міжрегіональній наук.-практ. конф., 7 жовт. 2014 р. / За заг. ред. І. М. Бобер. Кременчук : ПП Щербатих О.В., 2014. С. 297–300.

Алла Герасименко,
завідувачка фармацевтичного відділення, викладачка
фахового медико-фармацевтичного коледжу
Полтавського державного медичного університету
(Полтава)
alija.1102@ukr.net

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Актуальність творчої спадщини Григорія Сковороди на сучасному етапі розвитку людства викликана швидким технічним прогресом, інформатизацією соціуму, глобалізацією всіх процесів, впровадженням інформаційних технологій в усі сфери життя, розумінням ролі та впливу особистості, професійної підготовки на розвиток особистості студента у закладах фахової передвищої освіти. Бурхливий розвиток інформаційних технологій, Інтернету, їх величезна популярність вимагає переосмислення місця та ролі інноваційних технологій розвитку особистості студента у освітньому процесі закладів фахової передвищої освіти, що вимагає не тільки модернізації освіти, а й також переосмислення мети навчання, удосконалення змісту освіти, ролі технологій у навчанні, що, у свою чергу, вимагає зміни методики застосування інноваційних технологій розвитку особистості студента у закладах фахової передвищої освіти, що має привести до покращення якості фахової передвищої освіти.

Аналіз останніх досліджень інноваційних технологій розвитку особистості студента показав, що цим технологіям присвячено дуже багато досліджень науковців (В. Биков [1, с. 32–40], І. Бузажи [2, с. 222–227], Л. Вонсович [12], О. Гокунь [3], Л. Лебедик [4–8; 12–13], А. Литвин [8, с. 372–378], П. Стефаненко [9], В. Стрельников [10–18] та ін.). Серед досліджень наш інтерес становлять роботи, в яких розкриваються питання формування особистісно-професійної культури майбутніх медиків в умовах медичного коледжу (І. Бузажи, Л. Лебедик [2, с. 222–227]), теоретичні та методологічні аспекти фахового зростання особистості майбутнього фахівця в умовах особистісно-орієнтованого навчання (Л. Лебедик [6, с. 59–61]), теорії і практики дистанційного навчання (П. Стефаненко [9]), формування лідерських навичок майбутніх фахівців у закладах вищої і фахової передвищої освіти (В. Стрельников, Л. Лебедик, Л. Вонсович [12, с. 34–44]), моніторинг фахового зростання особистості в системі освіти територіальних громад в умовах децентралізації (В. Стрельников [15, с. 427–431]) та ін.

Щодо термінології інноваційних технологій розвитку особистості студента відзначимо, що: а) термін «інновація» (англ. *innovation* – «нововведення»), то ним є ідея, новітній продукт у галузі технології, техніки, організації праці, управління, в інших сферах наукової, соціальної діяльності, що заснований на використанні досягнень науки, передового досвіду та є кінцевим результатом інноваційної діяльності (В. Стрельников [11, с. 98–99]); б) термін «технології» (з грец. *τεχνη* – «майстерність», «техніка» і *λογος* – (тут) «передавати») означає науку про способи забезпечення потреб людини через застосування технічних засобів (В. Стрельников [11, с. 98–99]); в) «особистість» є особою, яка розвиває в собі свідомість і самосвідомість, формує свій інтелект і креативність, волю і духовність, мораль, професійні якості і професійну компетентність, забезпечує самостійність у житті (В. Стрельников [16, с. 7]).

Звернемо увагу на життєві цикли технологій, якими є п'ять стадій від зародження технології до її рутинізації: 1) новітня технологія (нова технологія, яка має високий потенціал); 2) передова технологія (технологія, яка зарекомендувала себе, але є досить новою, мало поширеною); 3) сучасна технологія (визнана технологія, яка є певним стандартом, на неї підвищується попит); 4) не нова технологія (хоча ще корисна технологія, але вже існують новіші технології, тому попит на неї починає падати); 5) застаріла технологія (технологія має замінитися досконалішою, має дуже малий попит, від неї слід відмовитися на користь нової).

Серед інноваційних технологій розвитку особистості студента у закладах фахової передвищої освіти можна виділити сучасні потужні блоки, які мають величезний вплив на означений розвиток особистості студента: а) інформаційні технології; б) дистанційне навчання. Отже, маємо на увазі телекомунікаційні технології, здатні передавати чи приймати аудіо та відео сигнали [10, с. 18–21].

Використання телекомунікаційних технологій (телефонний зв'язок, інтернет, радіо, телебачення) у закладах фахової передвищої освіти частіше за все використовується для зацікавлення здобувача освіти, для різноманітності методів із метою підвищення мотивації його до навчання. Із появою комп'ютера з'явився набагато більше можливості для розвитку особистості студента у закладах фахової передвищої освіти за рахунок комп'ютерних технологій (підготовка презентацій, робота в програмі Word тощо). Розвиток Інтернету розширює інтерактивні можливості розвитку особистості студента (спілкування через соціальні мережі, листування, чати, розробка спільних проєктів тощо). Інтернет замінив практично всі джерела інформації і породив у студентів певну Інтернет-залежність.

Комп'ютерні технології та Інтернет є основою для розвитку особистості студента у закладах фахової передвищої освіти через дистанційне навчання, також вони сприяють поширенню дистанційної форми навчання (В. Стрельников [16, с. 60; 17, с. 63–84]). Під дистанційним навчанням найчастіше розуміють не суто дистанційну освіту, а традиційне навчання з використанням можливостей дистанційного навчання. Засноване на сучасних технологіях, воно надає принципово нові можливості для організації пізнавальної діяльності, розвитку особистості студента, організації освітнього процесу у закладах фахової передвищої освіти, спілкування, оцінювання знань.

Дистанційне навчання є новою формою навчання, ідеологія якої найбільш точно відповідає принципам розвитку особистості студента у сучасній освіті: «освіта для всіх» і «освіта через все життя». Слід відмітити, що наявний стан дистанційного навчання у закладах фахової передвищої освіти ще не відповідає сучасним вимогам нашого соціуму, який прагне стати членом європейської та світової освітньої спільноти. Хоча у дистанційному навчанні чітко відокремлюються телекомунікаційні інформаційні технології та педагогічні інформаційні технології, багато викладачів закладів фахової передвищої освіти не розуміють глибинної суті дистанційного навчання як освітньої технології, вони розглядають дистанційні навчальні курси як електронний варіант посібника з елементами телекомунікаційних технологій. Головна перевага дистанційного навчання не лише у сучасних технічних засобах навчання, а в нових формах організації освітнього процесу розвитку особистості студента через організацію його пізнавальної діяльності (І. Бузажи, Л. Лебедик [2, с. 222–227], В. Стрельников [17, с. 71–73]).

Методи розвитку особистості студента у закладах фахової передвищої освіти під час роботи з різноманітною інформацією із мережі Інтернет, дозволяють розв'язувати завдання розвитку особистості студента по-новому. З точки зору організації освітнього процесу

цінністю дистанційного навчання є організація консультацій викладача, самостійної й індивідуальної роботи студента, організація контролю знань, отримання студентом додаткової інформації і допомоги від викладача у вивченні матеріалу, швидкий зворотній зв'язок, різноманітні форми спілкування тощо.

Практика реформування закладів фахової передвищої освіти показала, що зміни тут спрямовані перш за все на підвищення якості освіти за рахунок нових технологій і на скорочення навчального навантаження (годин), тобто акцент переміщується на самостійну роботу студента. Самостійній роботі надається велике значення, оскільки вона є одним з визначальних чинників впливу на розвиток особистості студента, його професійне становлення (І. Бузажи, Л. Лебедик [2, с. 222–227], П. Стефаненко [9], В. Стрельников [14, с. 174–179; 16, с. 166–180; 18]).

Отже, інноваційні технології розвитку особистості студента у закладах фахової передвищої освіти мають отримати своє переосмислення, зважаючи на нову мету фахової передвищої освіти стосовно розвитку особистості студента, нових можливостей переорієнтації інноваційних технологій на задоволення запитів і потреб особистості здобувача освіти, його розвитку й саморозвитку як особистості і професіонала.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Биков В.Ю. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. Зб. наук. праць. Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2012. С. 32–40.
2. Бузажи І.О., Лебедик Л.В. Формування особистісно-професійної культури майбутніх медиків в умовах медичного коледжу. Збірник наукових статей магістрів. Факультет товарознавства, торгівлі та маркетингу. Факультет харчових технологій, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу: у 2 ч. Полтава : ПУЕТ, 2018. Ч. 2. С. 222–227.
3. Гокунь О.О. Основи інформаційних технологій навчання. Кривий Ріг : Видавничий відділ КДПУ. 2001. 210 с.
4. Лебедик Л.В. Дев'ять кроків становлення гармонійно розвиненої особистості. *Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості*. Зб. статей за матеріалами VII Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (Слов'янськ-Краматорськ, 18-19 берез. 2020 р.); гол. ред. В. М. Пристинський. Слов'янськ, 2020. С. 55–63. URL: <http://www.slavdpu.dn.ua/index.php/nauk/conf>
5. Лебедик Л.В. Критерії фахового зростання особистості майбутнього соціального працівника. *Психолого-педагогічний супровід фахового зростання особистості в системі неперервної професійної освіти* : матеріали II Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. з міжнар. участю (Бердянськ, 25–26.11.2021) / за ред. І. А. Барбашової, Л. Г. Ярошук. Бердянськ : БДПУ, 2021. С. 26–30. URI: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/17995>
6. Лебедик Л.В. Теоретичні та методологічні аспекти фахового зростання особистості майбутнього соціального працівника в умовах особистісно-орієнтованого навчання. *Психолого-педагогічний супровід фахового зростання особистості в системі неперервної професійної освіти*: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (26–27 листоп. 2020 р., Бердянський державний педагогічний університет). Бердянськ: БДПУ, 2020. С. 59–61. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/16911>
7. Лебедик Л.В. Формування громадянської культури особистості через якість демократичного середовища закладу освіти. *Формування громадянської культури в Новій українській школі: традиційні та інноваційні практики*: зб. матеріалів конф. / За заг. ред.

- Г. Л. Єфремової, С. М. Луценко, Л. П. Іващини. Суми: РВВ СОІППО, 2020. С. 296–301. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/8838>
8. Литвин А.М., Лебедик Л.В. Педагогічні умови формування інформаційної культури особистості майбутнього фахівця зв'язку. *Зб. наук. статей магістрів. Факультет товарознавства, торгівлі та маркетингу. Факультет харчових технологій, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу.* Полтава: ПУЕТ, 2019. С. 372–378. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/9154>
9. Стефаненко П.В. Теоретичні і методичні основи дистанційного навчання у вищій школі. Дис. докт. пед. наук: Ін-т пед. і психол. АПН України. Київ, 2002. 490 с.
10. Стрельніков В.Ю. Дискурсивний аналіз проблематики проектування інтерактивних технологій. *Актуальні проблеми сучасного економіко-гуманітарного дискурсу в Україні: зб. матеріалів I Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 28 квіт. 2017 р. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2017. С. 18–21.*
11. Стрельніков В.Ю. Інноваційні технології навчання: доцільність застосування понять. *Матеріали наук. конф. професорсько-викладацького складу, наукових працівників і здобувачів наукового ступеня за підсумками науково-дослідної роботи за період 2017–2018 рр. (16–17 травня 2019 р.): у 2-х томах. Т. 2. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2019. С. 98–99.*
12. Стрельніков В., Лебедик Л., Вонсович Л. Формування лідерських навичок майбутніх фахівців у закладах вищої і фахової передвищої освіти. *Гуманізація навчально-виховного процесу.* 2021. № 1 (100). С. 34–44. URI: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/17994>
13. Стрельніков В.Ю., Лебедик Л.В. Розвиток в особистості пізнавального і професійного інтересів під час вивчення педагогічних дисциплін. *Досягнення сучасної психологічної науки та практики: Матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Вінниця, 26 берез. 2020 р.): тези доповідей / за заг. ред. проф. О. В. Бацилевої. Вінниця, 2020. С. 98–102. URL: <http://journals.donnu.edu.ua/>.*
14. Стрельніков В.Ю. Можливості кооперативного навчання для формування й розвитку громадянської культури молоді. *Формування громадянської культури в Новій українській школі: традиційні та інноваційні практики: зб. матеріалів конф. / За заг. ред. Г. Л. Єфремової, С. М. Луценко, Л. П. Іващини. РВВ СОІППО, Суми, 2020. С. 174–179.*
15. Стрельніков В.Ю. Моніторинг фахового зростання особистості в системі освіти територіальних громад в умовах децентралізації. *Психолого-педагогічний супровід фахового зростання особистості в системі неперервної професійної освіти: матеріали II Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. з міжнар. участю (Бердянськ, 25–26.11.2021) / за ред. І. А. Барбашової, Л. Г. Ярошук. Бердянськ: БДПУ, 2021. С. 427–431. URI: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/17996>*
16. Стрельніков В.Ю. Педагогічні основи забезпечення особистісного і професійного розвитку студентів засобами інноваційних технологій навчання. Полтава: РВВ ПУСКУ, 2002. Кн. 1. 295 с.
17. Стрельніков В.Ю. Педагогічні основи забезпечення особистісного і професійного розвитку студентів засобами інноваційних технологій навчання. Полтава: РВВ ПУСКУ, 2002. Кн. 2. 230 с.
18. Стрельніков В. Складники особистісно-професійної компетентності викладача закладу післядипломної освіти. *Інноваційні технології розвитку особистісно-професійної компетентності педагогів в умовах післядипломної освіти: Зб. наук. пр. Суми: КЗ СОІППО, 2019. URL: <https://drive.google.com/file/d/1wFLXdkIHHKIfcI4ZDrCdSUO2PfkfObdJ/view>*